

חיברתי וערכתי בס"ד
בחסד ה' עלי
הצב"י נריה אטון הי"ד

סדקו את הברקוד
ובקרו אותנו באתר

פרשת מקץ והג הנוכה

צאת שבת: 17:14

ר"ת: 17:47

(במוצאי שבת: בבית הכנסת - הדלקת נרות חנוכה)

ולאחר מכן הברלה, ובבית - הברלה ולאחר מכן

(הדלקת נרות חנוכה)

יום ראשון א' טבת

ב' דדאש חודש

פלג המנחה: 15:53

שקיעה: 16:44

צאת הכוכבים: 16:56

הזמנים לפי איפק באר שבע

יום המישי ב"ה כסלו

פלג המנחה: 15:52

שקיעה: 16:43

צאת הכוכבים: 16:55

יום שישי ב"ט כסלו

פלג המנחה (זמן הדלקת נרות

חנוכה): 15:52

כניסת שבת: 16:23

יום שבת ל' כסלו

א' דדאש חודש טבת

(בתפילת שחרית מוציאים ג' ספרי תורה)

קוראי עלון אור הנר
היקרים והאהובים!

חג החנוכה הבעל"ט מלמד אותנו את הדין
המיוחד של פרסום הנס, לפרסם את הנס שאירע
עימנו ולחבר את הנשמות היקרות שעדיין הינם
תועות ולהחזירם ליצור מחצבתם.

בסיעתא דשמיא עלה בידנו

להוציא לאור את

אתר "אור הנר",

באתר תמצאו את כלל עלוני אור הנר

מכל השנים, סרטונים בחלכה, שיעורים
בחלכה ובאגדה, ועוד.

מצורף בזה קוד QR סרקו את הברקוד
ותקבלו את כל השיעורים הסרטונים והעלונים.

בברכת שבת שלום וחג חנוכה שמח.

ב דבר העורך

ד דבר תורה לסעודה

ו הלכות חג חנוכה

ח מעלת זאת חנוכה

דבר העורך

"ויאמר ישראל, למה הרעתם לי להגיד לאיש העוד לכם אח"

הנביא והתפלל "לא יתן מכם הקב"ה אלא רק ראש אחד".
כאן כבר ר' יהושע לא יכל להתאפק. "מוטב לי להיפרד ממך ובלבד שאקבל מענה לספקותי הרבים, נפשי אינה יכולה לשאת את יגונם של הטובים ושמחתם של הרשעים". אליהו הנביא ראה כי ר' יהושע מסכים להיפרד ממנו, נעתר לבקשתו וענה לו: "דע לך שהבית הראשון שביקרנו בו ביתו של העני, נגזר על אשתו למות ואני שידעתי על גזרה זו, ביקשתי מבורא עולם שישליך את חמתו בפרה של העני ולא באשתו. וכשהגענו לביתו של העשיר שנפל לו הקיר, ראיתי כי ביסודות ביתו טמון אוצר גדול, ידעתי כשיגיעו הפועלים לבנות את הקיר יגלו את האוצר והעשיר יתעשר כפלים - כדי למנוע זאת התפללתי שהקיר יתוקן מאליו. ואת האנשים רועי הלב והכבוד קללתי שיהיו כולם מנהיגים, ובכך תרבה המחלוקת ויתגבר צערם. לעומת זאת את אנשי העיר מסבירי הפנים ברכתי שיהיה להם ראש אחד ומנהיג אחד שיורה להם את הדרך וכולם שם יחיו בשקט ובשלום.

ניכנס לרגע לראשו של אותו עני שמתה לו הפרה, הוא ודאי חשב "למה הקב"ה עשה לי ככה", "למה הקב"ה הביא אותי למצב כזה", "מהיכן אני יתפרנס?" אך אילו היה יודע שיש לו סדר עדיפות או שתמות אשתו או שתמות הפרה שלו, מה היה מעדיף?!

ה"חפץ חיים" זצ"ל אמר: עשר שנים שהה יוסף בבית האסורים, כשענשו אינו קצוב. לכאורה, יכול היה לשהות שם עד זקנה ושיבה ולמות בכלא, נשכח מלב. ולפתע, קרן אורה: שר המשקים והאופים נקלעו למחיצתו ופתר חלומם, וביקש משר המשקים להזכירו לטובה עם שחרורו. המתין לבשורה טובה יום - יומים, שבוע - שבועיים, חודש - חודשיים, שנה - שנתיים, וכלום. יוסף הבין שהשליך יתנועע על קנה רצוף, ואין מה לצפות. "ויהי מקץ שנתיים ימים" - ומה ארע, מאומה. היה זה לילה ככל הלילות. יוסף קרא קריאת שמע שעל המיטה, והלך לישון. אולי בכה עד שנרדם. האם ידע שבלילה הזו חולם פרעה חלום, ועוד חלום, ורוחו מתפעמת? לא ידע מאומה. הגיע הבוקר, יוסף קם ואמר "מודה אני" וברכות השחר, ופנה לעבודת יומו. האם ידע שפרעה קורא לכל חכמיו וחרטומיו, מספר חלומותיו ואין פותר אותם? האם ידע ששר המשקים נזכר בו ודווה אודותיו.

האם ידע שנשלחו שליחים בהולים וחפוזים להביאו אל פרעה, ושבתוך שעה יוכתר למלך מצרים? לא ידע דבר. עד שהגיעו והריצוהו מן הבור גלחוהו והחליפו בגדיו והביאוהו לפני פרעה, ופתר חלומה והתמנה - כך, אמר ה"חפץ חיים", התבוא הגאולה הקרובה. ופסוק מפורש הוא (מלאכי ג, "הנני שולח מלאכי ופנה דרך לפני, ופתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים" - המשיח יבוא לפתע פתאום, בהסח הדעת (סנהדרין צ"ז) ואז נתבונן ונראה, איך הוכנה הדרך ופונתה לקראת בואו, כמה שלבים הוקדמו וכמה תנאים הבשילו, נבין למפרע איך הכל הוביל אליו, איך היה הקב"ה עסוק בבריאת אורו של משיח!

כך בגאולה הכללית, וכך בגאולה הפרטית: "מה פרנסה בכל יום, אף גאולה בכל יום" (בראשית רבה כ, ט) לכן אחד משמותיו של מלך המשיח הוא "צמח" ואנו מברכים: "מצמיח קרן ישועה". כגרעין הנובט בקרקע, נסתר מעין כל, ועובר אין ספור תהליכים לקראת הפצעתו וגיתתו - וכך אומרים גם: "זורע צדקות מצמיח ישועות". אין לנו מושג כמה ישועות נרקמות עבורנו בכל עת, בברכת שבת שלום וחג חנוכה שמח.

אמרו במדרש (בראשית רבה צ"א, י), שכאשר שבו האחים הקדושים ממצרים וסיפרו שהמשנה למלך התגולל עליהם בהאשמות שווא וחשדם כמרגלים ואסר את שמעון ודורש שיורידו אליו את בנימין, "ויאמר ישראל, למה הרעתם לי להגיד לאיש העוד לכם אח" (בראשית מ"ג, ו). מעולם לא אמר יעקב אבינו דבר של בטלה, חוץ מכאן. אמר הקב"ה: "אני עוסק להמליך את בנו במצרים והוא אומר למה התרעותם לי?" זהו שנאמר: "למה תאמר יעקב ותדבר ישראל, נסתרה דרכי מה' ומאלוקי משפטי יעבור" (ישעיה מ, כ"ז)

ואמרו (בראשית רבה פ"ה, א): "כי אנכי ידעתי את המחשבות אשר אנכי חושב עליכם נאום ה', מחשבות שלום ולא לרעה, לתת לכם אחרית ותקוה" (ירמיה כ"ט, י"א). השבטים היו עסוקים במכירתו של יוסף, ויוסף היה עסוק בשקו ותעניתו, ראובן היה עסוק בשקו ותעניתו, ויעקב היה עסוק בשקו ותעניתו, ויהודה היה עסוק ליקח לו אישה, והקב"ה היה עסוק בבריאת אורו של משיח.

אבל כל זה הובן רק מאוחר יותר, ולמפרע.

לעיתים עוברים על האדם במשך חייו כל מיני מקרים שאיינו מבין למה הקב"ה היה צריך להביא אותם עליו, ורק לאחר מכן מבין איך דווקא מקרים אלו עזרו לו להצליח בכל מיני עניינים, לכן חייב האדם להאמין שגם אם עברו ועוברים עליו כל מיני ניסיונות לא קלים עליו להאמין שכולם ללא יוצא מן הכלל מאת ה' יתברך, והם לטובתו ולהצלחתו, כמו שמצינו אצל יעקב.

הגמ' מספרת שר' יהושע בן לוי ביקש מאליהו הנביא להתלוות אליו למסעותיו, אליהו הנביא הסכים בתנאי אחד, כל הדברים הסתומים ושאינם מובנים שתראה אותי עושה אל תשאל אותי לפשר הדברים ולא תבקש שום הסבר. ואכן ר' יהושע בן לוי היה מוכן. אליהו הנביא ור' יהושע בן לוי התחילו את מסעם והגיעו לבית של עני מסכן, אשר לא היה לו שום נכס מלבד פרה אחת בחצר. העני ראה אותם ומיהר להזמין אותם לביתו, ולהחיות את נפשם במיני מטעמים כפי כוחו. בסיום ביקורם יצאו אליהו הנביא ור' יהושע בן לוי, בצאתם עמד אליהו הנביא בפתח הבית והתפלל על הפרה העלובה

שהייתה הרכוש היחיד של בני הבית, שתמות. ואכן מיד בצאתם מהבית, הפרה מתה. זעק ר' יהושע בן לוי, העני הזה מסר את נפשו על מנת לארח אותנו, ובתמורה לכך אתה הורג את פרתו? אך ר' יהושע בן לוי, לא יכול היה לשאול שום שאלה. בהמשך דרכם הגיעו לבית של עשיר גדול, אשר כגודל עשירותו כך גודל קמצנותו, איש לא הציע להם בבית הזה שום דבר, לא אוכל ולא שתיה - הם נשארו רעבים וצמאים. אליהו הנביא הבחין באחד הקירות שהתמוטט לפתע בביתו של העשיר והיה צורך לבנותו מחדש. עמד אליהו הנביא והתפלל שהקיר יבנה מהרה.

ואכן הקיר שהתמוטט - שב להיות קיר מתוקן כבתחילה. ור' יהושע בן לוי לא מבין לפשר הדברים. שוב הלכו שניהם והגיעו לבית הכנסת גדול ומפואר נכנסו שניהם, אך אף אחד לא היה מוכן לעזור להם, ולא לארח אותם בביתו, יצאו אליהו הנביא ור' יהושע מבית הכנסת, עמד אליהו הנביא בפתח בית הכנסת, והתפלל "יהי רצון שיעשה הקב"ה את כולם מנהיגים ומכובדים". בהמשך דרכם הגיעו לעיר אחרת, וביקשו מקום ללון, בני העיר קיבלו את פניהם בשמחה ואף דאגו להם לכל מחסורם. בבוקר השכם, יצאו אליהו הנביא ור' יהושע מהעיר אך טרם יציאתם, עמד אליהו

דבר תורה לסעודה שניה

אור החיים הקדוש
"והרעב היה על כל פני ארץ מצרים ויפתח יוסף את כל אשר בהם"

תמה האור החיים הקדוש: מדוע פתח יוסף את כל אוצרות התבואה, היה לו לפתוח את מה שצריך לזמן הקרוב, ורק כשיסיימו את האוצרות הללו יפתחו אוצרות נוספים. ותיירץ האור החיים הקדוש שלושה תירושים: א. שהמטרה בפתחה הייתה לדעת איזו תבואה צריך להקדים למכור, ואיזה תבואה שמורה יותר שאפשר לעכב את שמירתה.

ב. שבכל עיר ועיר יוסף שם אוצרות סביב העיר כדי שלכל עיר יהיו לפניה אוצרות תבואה פתוחות, כך יהיה תועלת כדי שירגישו שיש להם פת בסלם, ולא צריכים לטרוח להביא ממרחק לחם.

ג. יוסף רצה שיראו אנשי העיר שיש אוצרות רבים ואז לא ירגישו הרגשה של רעבון, כי כאשר אדם חושב שיש מחסור אז הרגשת הרעבון גוברת, וכשיש שבע מרגישים פחות רעב.

דבר תורה לסעודה ראשונה

"ויקץ פרעה.. וישן ויחלום שנית"

האדמו"ר רבי אהרן מקרלין אמר פעם לחסידיו: צאו וראו מה בין יעקב לפרעה. אצל יעקב אבינו נאמר: "ויקץ יעקב משנתו ויאמר..." (כ"ח, ט"ז) - זה דרכם של חסידים ואנשי מעשה, בשעה שמתעוררים משנתם, מיד הם מקיימים "ויאמר".

ברכות התורה, ברכות השחר, קריאת שמע, תפילה ותלמוד תורה. אבל אצל פרעה נאמר: "ויקץ פרעה וישן ויחלום שנית" משפחה פרעה את עינו, התהפך על צידו והמשיך בשנתו...

"ותרב משאת בנימין ממשאות כולם חמש ידות"

בברכת "ועל הניסים" שאנו אומרים בימי החנוכה הננו מודים לשם יתברך על חמש ידות. מסרת גיבורים ב"יד" חלשים, ורבים ב"יד" מעטים, וטמאים ב"יד" טהורים, ורשעים ב"יד" צדיקים, וזדים ב"יד" עוסקי תורתך.

חמש ידות אלו קבועות ועומדות בפרשת "מקץ", שאנו קוראים מדי שנה בשבוע שחל בו חג חנוכה.

דבר תורה לסעודה רביעית

בימי חנוכה נוהגים להקדים את תפילת ערבית לפני צאת הכוכבים כדי שיוכלו להדליק נרות חנוכה בצאת הכוכבים. אך **צריך לחזור על קריאת שמע בצאת הכוכבים ולאחר מכן ידליק נרות חנוכה** (קיצור שו"ע איש מצליח, וכן משמע בחזו"ע חנוכה עמוד ע"א, וכן כתב בהלכה ובאגדה חנוכה).

אדם שלא התפלל לפני צאת הכוכבים, וכשהגיע צאת הכוכבים נזדמנו לפניו ב' מצוות: מצוות הדלקת נרות חנוכה, ותפילת ערבית, מה יקדים?

א. אם יכול להתפלל ערבית ולהדליק תוך חצי שעה מצאת הכוכבים, יתפלל ערבית, שהיא תדירה, וגם יש בה קריאת שמע דאורייתא.

ב. אם יודע שאין שהות לקיים שניהם, ואם יתפלל יעבור חצי שעה מצאת הכוכבים, ידליק נרות חנוכה ואחר כך יתפלל ערבית.

ג. אם מגיע לביתו אחר חצי שעה מצאת הכוכבים, יתפלל ערבית ואחר כך ידליק נרות. (אור ההלכה עמ' ש"ז).

מי שרגיל להתפלל ערבית בשעה מאוחרת אין צריך להקדים תפילתו בימי החנוכה לפני הדלקת נרות משום תדיר משום שאין ב' המצוות מזדמנים לפניו, משום שרגיל להתפלל ערבית מאוחר. (הגר"מ מאזוז שליט"א משנ"ב איש מצליח סי' תרע"ב הערה 4)

דבר תורה לסעודה שלישית

"הנמצא כזה איש אשר רוח אלוקים בו"

כתב רש"י: אם נלך ונבקשינו - הנמצא כמוהו?

לשון רש"י העסיק רבים מן המפרשים. מה הוסיף רש"י יתר על המפורש בפסוק? נראה להסביר את עומק כוונתו, על פי המסופר בירושלמי על החכם לוי בר סיס, אשר רבנו הקדוש ר' יהודה הנשיא שלחו לעיר אחת לכהן כרב. כאשר הגיע לשם, קיבלו את פניו בכבוד רב והושיבוהו בבימה גדולה, אך משנשאל בדברי חכמה לא ידע להשיב כלל, והנה כשחזר אל רבנו ידע להשיב הכל! שאל אותו: למה לא ידעת להשיב להם בשעה ששאלו אותך? אמר לו: מרוב הכבוד שנתנו לי זחה דעתי ושכחתי תלמודי. ואחר ביאור הדברים הללו, מובנת כוונת רש"י בביאור דברי פרעה אל עבדיו: אפילו תיתכן אפשרות כלשהי להשיג מאיזה שהוא מקום בעולם, חכם כזה אולם 'אם נלך ונבקשינו' - אם נבוא לקראתו ונבקש לשמוע ממנו דברי חכמה - מיד תזוח עליו דעתו ולא תישאר בו חכמתו כבראשונה. אולם יוסף אפילו שחיפשנו וביקשנו אותו לא זחה דעתו עליו וידע להשיב לנו.

לברכה והצלחה

מורדכי זיפה
מורדכי זיפה
ליאור זיפה
מורדכי זיפה

לברכה והצלחה

אלג'דיה
בת מרים
מרים (מירי)
בת דות

לברכה שלום ברוך ה'

שרה בת לאורה
ינית בת רחל
שמעון בן מרסל
ת.נ.צ.ב.ה

לברכה שלום ברוך ה'

לאה בת
סוליקה דביבו
ז"ל (ה"ד)
ת.נ.צ.ב.ה

לברכה שלום ברוך ה'

חנה בת חפסה
יעקב בר מזולה
ת.נ.צ.ב.ה

דיון משפחתי עם הרב יצחק זילברשטיין

שו"ת עם הרה"ג הרב אורן נזרית

הלכות חנוכה

שאלה: האם אדם המתארח במלון

צריך להדליק נרות חנוכה בברכה
בחדרו על אף שהנהלת המלון אינה
מתירה הדלקת נרות בחדרים?

והאם רשאי לטעון שכיוון שעומד

אצל הנרות למשך זמן הדלקתם או
שמדליקם בתוך ארגז זכוכית מיוחד
יהיה מותר, ובמידה ולא, האם רשאי
לברך על הדלקת החנוכה בלובי או
בפתח המלון?

תשובה: אין לאדם המתארח במלון

להדליק נרות חנוכה בחדר המלון ללא
רשות ההנהלה. ואף כשעומד ליד הנרות
ויש להם ארגז מזכוכית, ראוי ליטול
רשות מהנהלת המלון להדליק באופן זה
בכדי להדליק בברכה, וכשבעלי המלון
אינם מרשים להדליק בחדר אף באופן זה
(וכך קורה כמעט בכל בתי המלון) ידליק בלובי
או בפתח המלון, ואם בעל המלון יהודי
שמדליק נר חנוכה בלובי בשביל כל
אורחי המלון, לדעת הספרדים בתשלום
שגובה בעל המלון עבור האירוח פוטר
את הדלקת נרות חנוכה של האורחים,
וטוב שיקנה לכל האורחים חלק בשמן,
ולאחינו האשכנזים שכל אחד מדליק,
לא יוצאים ידי חובת הדלקת נרות
בהדלקת בעל המלון, אלא צריכים
להדליק בעצמם בלובי או בפתח, וכן
צריכים לנהוג הספרדים במקרה שבעל
המלון גוי או יהודי שלא מדליק נרות
חנוכה.

שו"ת עם הרה"ג הרב בנימין חותה

הלכות ראש חודש שחל בשבת

שאלה: כתב השולחן ערוך (בסי'

תרע"א סעי' ז'): בבית הכנסת מניחו בכותל
דרום או בדרום המנורה ומסדרן ממזרח
למערב.

ונשאלת השאלה: בית הכנסת שבכותל
דרום שלו אין בו פרסום הנס למתפללים
בהדלקת נרות החנוכה ובכותל שברוח
אחרת יש פרסום היכן ידליקו בבית
הכנסת.

תשובה: אם אין פרסום בכותל דרום
ידליקו בכותל שיש בו פרסום למתפללים.
אבל אם יש פרסום מעט בכותל דרום
ידליקו שם ולא בכותל אחר אפילו שיש
בכותל האחר יותר פרסום למתפללים.

שאלה: ראש חודש שחל ביום חול או

ביום שבת האם אומרים מזמור ברכי נפשי
והיכן יש לאומרו.

תשובה: תלוי במנהגים וכל אחד יעשה
כמנהג אבותיו בזה.

שאלה: האם מותר בראש חודש לענות

לקדושת כתר של מוסף כשתפילין על ידו
וראשו.

תשובה: אסור לענות קדושת כתר
כשתפילין על היד והראש מכמה טעמים
ולכן אם אין לו זמן לחולצם יזיז התפילין
של ראש לצד ראשו שלא בין עיניו
וכן יכניס את בד שרוול החולצה בין
התפילין של יד לידו שיהיה חציצה
ויענה לקדושה.

אל חנות יקרתית לכלי כסף, נכנסה אשה אחת, כשהיא אוהזת את
בנה התינוק בזרועותיה. "אני מחפשות חנקניה מפאת מפקסן טהור...
תני לי בבקשה את החנקניה הכי גדולה ויקרה!", בקשה מהמוכרת.
מהרה המוכרת והגישה לה חנקניה ענקית ונוצצת מפקסן טהור.
לאחר שבחנה הלקוחה את החנקניה, אמרה למוכרת: "בעלי
ממתין לי ברכב החונה בחוץ, ואני צריכה לצאת לרגע להראות
לו את החנקניה, תוכלי נא להחזיק לרגע קט את התינוק
עד שאשוב?...". "כן בהחלט", השיבה המוכרת, ונטלה
לזרועותיה את התינוק בשמחה. עוברת דקה. שתי דקות...
חמש דקות, ואם התינוק טרם שבה... לפתע נשמעו קולות
של בכי ונזעקות שבר מהרחוב. יוצאת המוכרת עם התינוק,
ומבחינה באשה המממרת בבכי על בנה התינוק שנעלם!
עד מהרה התברר, ש... התינוק שהחזיק בזרועות
המוכרת, היה בנה של אותה אשה שזעקה ברחוב. זוהי
אמו האמתית, ולא אותה אחת שנכנסה לחנות עם
התינוק בחיקה! לאחר מכן, ספרו עדי ראיה, כי הבחינו
לפני מספר דקות בגברת היוצאת מהחנות, ובגדה
חנקניה ענקית, שהזדרזה ונכנסה למכונית שהמתינה
לה, ומיד החלה המכונית לדהר במהירות... לאחר
חקירה התגלה, כי הגברת המרשעת מצאה את התינוק
מנח בעגלה מחוץ לחנות סמוכה, נטלה את התינוק,
ונאמץ עניו הערימה, ובכרה עם השלל הרב... והנה,
הגיע בעל החנות, ולאחר שנודע לו אודות המעשה
הנורא, תבע את המוכרת לשלם את הסכום הגדול של
החנקניה... המוכרת הצטדקה וטענה: "וכי יכולה הייתי
להעלות על דעתי ערמה מרשעת כזו!"...

עם מי הצדק?

תשובה

דינה של המוכרת הוא כ'שומרת שכר' על החפצים
שמוכרת היא בחנות, וכדינע 'שומר שכר' חייב על גנבה
ואבדה, וכל שכן שחייב בפשיעה. אף פטור על אנס.
ונראה שערימה כזו, לא היה צריכה להעלות המוכרת
בדעתה. מן הסתם אפילו אם היו שם בעלי החנות, הם
לא היו מבחינים בתרמית, והיו נותנים לאשה לקחת את
החנקניה החיונה. לכן נחשבת המוכרת לאנוסה, ופטורה
אמנם, בנוגע לאם התינוק, יתכן שהיא צריכה פפורה.
הרי כתוצאה מרשלנותה, אפסר היה לחטוף את התינוק.
והרי המאורע הזה נמשך מספר דקות, וכל אותה העת
הסיקה האם דעתה מהתינוק, וזו פשיעה פלפיו. ויצא
במסכת סנהדרין (י"ט): 'אמר רמי בר אבא התקין ר' יוסי
בצפורי, שלא תהא אשה מהלכת בשוק ובנה אחריה, משום
מעשה שהיה שגנבו פריצים ילד שהלך מאחורי אמו'. וכן
האשה הלכה ובנה אחריה, ולא לפניה. וסופו הוכיח, שמחמת
הזנחת התינוק קרתה תקלה ונעשתה הגנבה.

לסכום: יש לפטור את המוכרת מתשלום דמי החנקניה.

לדפואה שלומיה

סולטנה
בת פרח
שמעון יעקב
בן סולטנה

לברכה זה הצלה

חיים לוי ז"ב
דון רבקה
הודיה לוי

לדפואה שלומיה

יוליה בת לדיסה
דוד בן טטיאנה
טליה אפרת
בת ענבל שרה

לדפואה שלומיה

ברוך חי בן לאה
רחל בת שרה
מירה מרים
בת רחל

לזיווג הגון

שירה
בת ציפורה

הזכויות

הדלקת נרות שבת, כדי שלא להיכנס לבעיית ריבו אורה, וכגון שידליק את החנוכיה על אדן החלון הפונה לרשות הרבים שלא במקום האכילה, או בפתח הבית הפונה לרשות הרבים, ואם אין אפשרות להדליק במקום אחר אלא במקום האכילה, ראוי להדליק תחילה את החנוכיה בלא השמש, להדליק נרות שבת, ורק אחר כך להדליק את השמש, ובזה אין חשש (אור ההלכה עמ' ש"ד), **אומנם אין זה מעיקר הדין, אלא לרווחא דמילתא.**

טלטול החנוכיה בשבת לאחר שכבתה

הרוצה לטלטל את החנוכיה לאחר שכבתה מחשש נפילה או גניבה, אם החנוכיה לא יקרה, לדעת הספרדים: יש ליתנה קודם השבת על כסא, שולחן או סטנדר הנחוץ לו לשימוש במהלך השבת, ויתנה קודם השבת לטלטל את החנוכיה לאחר כיבויה, ולאחר שכבו כל הנרות יטלטל את החנוכיה בידו למקום המשתמר וישתמש בכסא.

אם החנוכיה יקרה (והוי מוקצה מחמת חסרון כיס) צריך ליתן את החנוכיה על מגש שאינו מיוחד לנרות, על המגש יתן מבעוד יום חלה שצריך לה לסעודות שבת, **ודווקא במקרה שאין לו חלות מיותרות וחלה זו חשובה בעיניו יותר מהחנוכיה**, ואת המגש יניח על כסא וכדומה שצריך אותו בשבת, ולאחר כיבויה הנרות יטלטל את המגש עם החנוכיה והחלה למקום המשתמר וישתמש בכסא. אולם עדיף להרים שנים ביחד את המגש. (הלימוד"ע עמ' קס"ב)

הדלקה במוצאי שבת

המנהג שנוהגים החרדים לדבר ה' להחמיר כדעת רבנו תם שלא לעשות במוצאי שבת שום מלאכה כלל, אלא לאחר כשעה ורבע אחר שקיעת החמה, מנהג זה אמת נכון ויציב, לכן גם במוצאי שבת חנוכה לא ידליקו נרות חנוכה קודם הזמן הזה, אלא ימתינו עד לאחר שיגיע זמן הנזכר ואחר כך ידליקו נר חנוכה. ויש להם להבדיל בבית קודם הדלקת נרות חנוכה.

ובבית כנסת יש להדליק נר חנוכה קודם ההבדלה.

שבת ראש חודש וחג חנוכה

א"ה בשבת זו הקדושה משולשת, שבת ראש חודש טבת וחג חנוכה, ועלינו לנצל שבת זו לתפילה וללימוד תורה יותר מכל שבת, מכיוון ששבת זו מעלתה גדולה עד מאוד

שבת ראש חודש וחג חנוכה

בשבת שחל בה חודש טבת מוציאים ג' ספרי תורה בראשון קוראים שישה עולים בפרשת השבוע, והשביעי עולה בפרשת ראש חודש ומתחיל מן הפסוק וביים השבת, ואומר קדיש, והמפטיר קורא בקריאה של חנוכה ומפטרים רני ושמחי. ואם עלו בספר הראשון שבעה עולים או יותר, העולה האחרון בספר תורה הראשון אומר גם כן קדיש. ונוהגים להוסיף פסוק ראשון ואחרון בהפטרת השמים כסאי ופסוק ראשון ואחרון בהפטרת מחר חודש.

ברכת המזון הארוכה ביותר בשנה

בשבת שחל בה ראש ראש חודש טבת יש להזכיר בברכת המזון ועל הניסים רצה והחליצנו ויעלה ויבוא, והיא ברכת המזון הארוכה ביותר בשנה.

סעודת שבת

בסעודה שניה של שבת טוב להוסיף עוד תבשיל ולכוון לשם סעודת ראש חודש ולסעודת חנוכה (לסוכרים סעודות חנוכה מצווה).

ראש חודש טבת

סדר קריאת התורה בראש חודש טבת

א"ה ביום ראשון הקרוב יחול ראש חודש טבת. וכשחל ראש חודש טבת בימי החול של חנוכה, מוציאים שני ספרי תורה. בספר הראשון קוראים שלשה עולים בפרשת ראש חודש, ובספר השני קורא העולה הרביעי את הקריאה של חנוכה, ואומר חצי קדיש. והטעם שמקדימים את קריאת ראש חודש לקריאה של חנוכה, מפני שקריאת חודש תדירה יותר מקריאה של חנוכה, וכבר למדנו לעיל שכלל בידנו "תדיר ושאינו תדיר, תדיר

דיני חנוכה שחל בשבת

תפילת מנחה בערב שבת

נכון להתפלל מנחה בערב שבת חנוכה קודם שידליק נרות חנוכה, ומכל מקום אם אין לו מניין אלא סמוך לשקיעה, לא יתפלל מנחה ביחידות משום כך, אלא ידליק נרות חנוכה תחילה, ואחר כך ילך לבית כנסת להתפלל מנחה בציבור.

זמן הדלקת נרות חנוכה בערב שבת

בערב שבת צריך לתת שמן בנרות החנוכה שיעור שידלקו חצי שעה אחר צאת הכוכבים בליל שבת, וצריך שיהיו הנרות דולקים לכל הפחות שעה, באופן שנרות החנוכה יהיו דולקים במשך רבע שעה לפני השקיעה, ורבע שעה של בין השמשות, וחצי שעה אחר צאת הכוכבים, בסך הכל שעה אחת. ואם אין הנרות יכולים להכיל שמן כל כך, או שהנר שעוה קטן, ולא יספיק לדלוק כשיעור חצי שעה אחר צאת הכוכבים, אין יוצאים בזה ידי חובה, והברכות שבידך על הנרות הרי הן ברכות לבטלה, ולכן יש להזהר בזה מאוד, שלכל הפחות באחד מהנרות יהיה השיעור הנ"ל, ואם אי אפשר בלאו הכי, ידליק בלי ברכה, ורק אם יש לו על כל פנים נר אחד שידלק כשיעור שעה אחת, ידליק בברכה. (ילק"ו חנוכה)

זמן ההדלקה בערב שבת

בערב שבת של חנוכה, אי אפשר להדליק נרות כמנהגינו בימות החול, שהרי לאחר שקיעת החמה כבר נכנסה השבת והתקדש היום. לכן יש להקדים את הדלקת נרות החנוכה לפני זמן כניסת השבת (16:28 לפי אופק באר שבע). ואין להקדים את הדלקת נרות חנוכה יותר מדאי, אלא ידליק כעשרים דקות לפני השקיעה. ואם רצה להקדים יותר, רשאי, ובתנאי שלא ידליק מוקדם יותר מזמן פלג המנחה (15:57 לפי אופק באר שבע).

נר חנוכה בערב שבת

בערב שבת נכון להדליק נר חנוכה תחילה ואחר כך נר של שבת. ואם הזמן דחוק די להדליק נר אחד למצוות נר חנוכה, ושאר נרות ההידור ידליק לאחר שתברך האישה על הדלקת נרות שבת (חזו"ע עמ' קע"ד).

בדיעבד אם הקדימה האשה להדליק נר שבת, יכולה להדליק לאחר מכן נר חנוכה, (כיון שאנו נוקטים כדעת מרן שאין קבלת שבת תלויה בהדלקת הנרות כלל).

וכל שכן שהאיש בעל הבית רשאי להדליק נר חנוכה אחר שהדליקה אשתו נרות שבת. כי אפילו אם קיבלה שבת בהדלקתה, לא הוי קבלת שבת לכל בני ביתה. וכן אם האיש מדליק נרות בבית (כגון אלמן, או מי שאשתו בבית חולים וכדומה), אינו מקבל שבת אלא עד שיאמר מזמור שיר ליום השבת, ולכן בדיעבד אם עבר והדליק נר שבת, ועדיין לא נכנסה השבת, ידליק נר חנוכה. אלא אם כן קיבל בפירוש שבת בהדלקתו, שאז אינו יכול להדליק בעצמו אלא ימנה שליח להדליק נר חנוכה קודם זמן כניסת שבת.

הדלקת השמש

לכתחילה צריך להדליק את החנוכיה שלא במקום

חנוכה

קודם.

(אפילו שבכל ראש חודש, הכהן קורא שלושה פסוקים ראשונים בראש חודש, והלוי חוזר על הפסוק השלישי וקורא עוד שני פסוקים, מכל מקום בראש חודש טבת, כיון שרק שלושה קוראים בקריאת ראש חודש, על כן יקרא הכהן עד "בשמן תתית רביעית ההין", והלוי יקרא עד "ונסכה", והשלישי ימשיך משם והלאה עד סוף קריאת ראש חודש. ולאחריהם עולה הרביעי וקורא קריאה של חנוכה. ת"ה רנט)

טעות בקריאה

אם טעו וקראו ארבעה עולים בספר התורה הראשון בקריאה של ראש חודש, יעלו עולה נוסף - חמישי, ויברך על הקריאה של חנוכה בספר התורה השני, כדי שלא תהיה פגיעה בספר התורה השני שהוציאו אותו מההיכל ולא קראו בו כלל, וכאילו יש בו פגם והוא פסול. (סימן תרפד ס"ג). (אפילו אם נזכרו בתחילת קריאת העולה הרביעי, אין גוללים את הספר תורה הזה לקריאה של חנוכה כדי שיקרא העולה הרביעי בקריאה של חנוכה, כיון שנמצא שהוא מדלג מפרשה לפרשה, וכלל יש בדינו שאין מדלגים בתורה בשני ענינים, אלא מאחר שהרביעי התחיל לקרוא בשל ראש חודש, ימשיך בשל ראש חודש ויברך, ואחריו יעלה השני בקריאה של חנוכה. כ"כ במשנ"ב סימן תרפד ס"ק יד)

דיני השמן שנותר בכוסיות

השמן, הפתילות והנרות, שהודלקו למצוות נר חנוכה, הוקדשו בכך לקיום המצווה, ולכן אין לעשות בהם שימוש אחר כלשהו. לשיירי הנרות יש מעמד חמור יותר מהדפנות, הסכך והקישוטים של הסוכה, שאף הם אסורים לשימוש בימי חג סוכות, אולם הם מותרים לאחר החג. זאת, משום שהנרות - שלא כאבזרי הסוכה - הוקדשו לשימוש של כיליון, ולכן הוקצו באופן מוחלט לצורך המצווה. **לכן אין לזרוק את השמן שנשאר מנרות החנוכה לפח, או להשתמש בו לדברי חול, אלא יש לעשות לו מדורה בפני עצמו ולשורפו.**

בהליכות שלמה (פרק טו, אות טז) פסק הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך שגם שיירי נרות של קטן טעונים שריפה, שכן הוקצו למצוות הדלקת הנרות. ב"משנה הלכות" מובא כי בתוך הפתילות ספוג שמן, ולכן גם הם קדושים ויש לשרוף אותן יחד עם השמן.

השמן הנותר דדוקא בתוך חצי שעה

חשוב להדגיש מצוות נר חנוכה היא לכתחילה רק בחצי שעה הראשונה להדלקתו. לכן, אם כבו הנרות תוך חצי שעה להדלקתם ונשאר שמן - השמן הזה הוא קדוש. משום כך, אם דלקו חצי שעה ורק לאחר מכן כבו - השמן שנשאר בכוס מותר בשימוש.

עצה טובה, בשעה שנותן הנרות והשמן שאם יכבו אפילו באמצע ההדלקה, יוכל ליהנות מהם. ואם לא התנה ונשאר מן השמן של שיעור הדלקת חצי שעה, בשאר ימי חנוכה מדליק בו למחרת, וביום השמיני עושה לו מדורה ושורפו.

תנאי לשימוש בשמן

נוסח התנאי: "איני מקצה מה שיישאר יותר מהשיעור". השמן שנשאר בבקבוק, וכן השמן שנשאר בכוסית לאחר שדלק חצי שעה, ודאי מותר לכל שימוש אחר, אפילו לסלט.

מועד השריפה

רבים נוהגים לשרוף את שיירי השמן והפתילות תכף ב"זאת חנוכה", משום חשש תקלה שישכח ויהנה ממנו באיסור. וכן נהג הגאון רבי אהרון יהודה לייב שטיינמן זצ"ל שהיה שורף אותם מיד, ולא היה שומרם לערב פסח (כאיל תערוג חנוכה תשע"ה). וכן דעת הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל (דברי ש"ח מספר 258 מקץ תשע"ח) שנשאל האם יש ענין לשמור הפתילות והשמן הנותר מנר חנוכה בשביל לשורפו עם החמץ בערב פסח, משום שכיון שנעשה בו מצוה אחת נעשה בו מצוה נוספת, או שאין לשמור עד אז שמא יבא לידי מכשול, אלא ישרפנו מיד אחר חנוכה. והשיב 'לא שמענו'.
אכן יש נוהגים, לשמור את השמן והפתילות, ולשורפם ב'שריפת חמץ' בערב פסח (עלון עומק הפשט).

בעת השריפה - אמירת פרק ס"ז בתהילים

מובא בסידור האר"ז ל"שבעת שריפת השמן הנותר יש לומר את פרק ס"ז שבתהילים.

סגולת מריחת השמן

בספר נוהג בחכמה (עמ' סא) כתב שהמנהג שביום שמיני של חנוכה שורפים הפתילות של חנוכה ומדלגין על האש ואומרים שיש בזה סגולה לאשה שלא זכתה להריון שעל ידי זה תתעבר, ויש אומרים שהאיש והאשה יסוכו עצמם בשמן זה ביום הראוי לעיבור.

סגולה לזיווג

בספר אביעה סגולות (עמ' 146) בשם אביו כתב סגולה לבילי חנוכה המזבח ליל שמיני של חנוכה בעת ששורפים את כל הפתילות יחד יעבור הרוק או הרוקה על הפתילות כשהאש כמובן נמוכה שבע פעמים וזו סגולה לחתונה באותה שנה בע"ה.

סגולה לרפואה

השמן שנשאר מהנרות הוא סגולה כללית לרפואה. (פעם באה ילדה משותקת לגמרי אל הרב מרדכי אליהו זצ"ל שיברך אותה הרב נתן להם את השמן שנותר מהדלקת נרות חנוכה וביקש למרוח לה את זה במקום הפגוע וב"ה היא נרפאה לגמרי. כך מובא בספר ומרדכי יושב בשער המלך)

סגולה לריפוי שושנה

סגולה ידועה לריפוי 'שושנה ברגל', מורחים מהשמן שנשאר בגביעי החנוכיה על השושנה שברגל והיא נעלמת באופן פלא, ודורשי רשומות מצאו רמז נאה לכך בתיבות הפייטן בפיוט 'מעוז צור' "ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים". (גם בנרות שבת יש ממליצים כסגולה למרוח משיירי השמן על מקום הכאב שיש לאדם).

סגולה להינצל מעין הרע

מובא בשם הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א (קונטרס ותפקדנו), 'אסוף את כל פתילות חנוכה, במשך כל שמונת הימים, ולאחר החנוכה ישרוף אותם בתוך כלי ויסובב הכלי עם עשן השריפה סביב קירות הבית וזו סגולה להינצל מעין הרע, מכישופים וממרעים בישין.

סגולה להינצל מהריגה ר"ל

כתב ב'סידור רבי שבת' בשם המקובלים: לאחר שדלקו הנרות לבילי השמיני של חנוכה, יקח את כל הפתילות יחדיו וידליקם עם השמן זית הנשאר בפכים הקטנים. וסגולתו להינצל מהריגת דם בעזרת ה'. ויש רמז נאה לסגולה זו, שהרי מנין הנרות שאנו מדליקים בכל ימי החנוכה, הינו מ"ד (עם השמשות) עולה כמניין 'דם'. ובכלל דבריו להינצל מכל שפיכות דמים, ושלא יצטרכו עמך בית ישראל אפילו ל'בדיקת דם', אלא נזכה לבריאות הנפש והגוף.

* **אך יש לזכור שכל הסגולות הללו מועילים דווקא אם התנה תנאי ואמר "איני מקצה מה שיישאר יותר מהשיעור"** (וכ"פ הגר"נ קרליץ). (מאידך כתב בקובץ הלכות חנוכה פרק יד סעיף י"ג דמי שרגיל בכך, שפיר דמי לשומרו ולסוך ממנו אפילו אם לא התנה, דכיון שרגיל לשמור נותר השמן בשביל זה, אנו סהדי שלא הקצה השמן שהוא יותר מן השיעור). ואם שארית השמן היא מלאחר חצי שעה מהדלקת הנר מותר אפילו בלי תנאי וכמובא לעיל.

מעלת וסגולת זאת חנוכה

האור בעצמו, שהגיע לשכון בתוך ליבו של כל אחד מישראל. ז. בספרים הקדושים, ישנה חשיבות רבה ליום זה, משום שביהדות "הכל הולך אחר החיתום". וכך, כיוון שהיום השמיני הוא היום החותם את חנוכה, הרי שסגולתו גדולה, כפי ש"הושענא רבה" הוא החותם של חג הסוכות, "נעילה" הוא חיתום של יום הכיפורים וכן הלאה. מסיבה נוספת מחשיבים את 'זאת חנוכה', שהרי השמן דלק גם ביום השמיני, האחרון למנין ימי הנס, ובו התרחש הנס הגדול ביותר.

ח. המהר"ל בספר המנהגים שלו (הלכות חנוכה עמוד 57) מציין כי יהדות ריינוס (חלק מיהדות אשכנז) נהגה ביום השמיני של חנוכה לשבות מכל מלאכה.

ט. בלקוטי מהרי"ח כתב, שהיו גדולים במהלך הדורות שנהגו לערוך סעודה גדולה ב'זאת חנוכה', "ובוודאי יש בזה כוונה גדולה". והליקוטי מהרי"ח בעצמו מסביר שיתכן שנהגו כן מפני שהוא היום בו נגמר מצוות הדלקת נרות החנוכה, ועושים סעודה ל"גמרה של מצווה".

סגולות ליום זאת חנוכה

מעלה מיוחדת וגדולה יש בקריאת ספרי התהלים על כן כל אדם יאזור מותניו וישתדל לקרוא את ספר התהלים ביום הקדוש הזה יום "זאת חנוכה" שיום זה בפני עצמו מעלתו רמה ונשגבה, ומסופר על הרבה אנשים שקראו את כל ספר התהלים ביום זה ונושעו מכלל צרותיהם.

מחילת עוונות

בשם הקדמונים ז"ל מובא שימי החנוכה מסוגלים למחילת עוונות ובפרט יום זאת חנוכה, כמרומו בפסוק בזאת יופר עוון וגו', וכן איתא בשם רבי נחמן מברסלב זצ"ל רמז על כל חנוכה בפסוק "סלח נא לעוון העם הזה כגודל חסדך וכאשר נשאת" ר"ת חנוכה.

חזרה בתשובה

מובא בספר בני בנימין בשם הרב הקדוש ר' דוד מדינוב ששמע מכבוד אביו הגאון הקדוש בעל "בני יששכר" שאמר בשם צדיקים, אשר מראש חודש אלול עד חנוכה מאיר ברקיע כעין תבנית יד הפשוטה לקבל אותם בעלי התשובה אשר מאיזה סיבה נדחו מלשוב בעשרת ימי תשובה, ומתקבלת תשובתם עד חנוכה. ואמר על זה הרב הקדוש ר' דוד: לדעתי אין היד עוברת עד 'זאת חנוכה', וכתב רמז לזה: "בזאת יופר עון יעקב", היינו, ב'זאת חנוכה' שאנו קורין בתורה "זאת חנוכה המזבח", עד אז הוא גמר כפרת עון יעקב.

פקידת עקרים ועקרות

כתב בעל ה"בני יששכר": ימי חנוכה מסוגלים להפקד בהם עקרים ועקרות, ובפרט מסוגל לזה יום השמיני "זאת חנוכה".

סעודות החנוכה מסוגלות לרפואה

הרב הקדוש המנחת אלעזר ממנוקאטש זצ"ל היה נוהג ליקח שיירי שמן ההדלקה של נר החנוכה ולערבבם במאכל הביצים והבצל שאוכלים בשבת בבוקר, והיה מחלק לכל המסובים שאכלו אצלו. (דרכי חיים ושלום חנוכה)

אי"ה ביום ראשון בערב נגיע ליום האחרון של חנוכה יום "זאת חנוכה", לאחר שהדלקנו שמונה ימים את החנוכה. "זאת חנוכה", הוא כינוי ליום האחרון של חג החנוכה, ומדליקים בו את הנר השמיני והאחרון בחנוכייה. יום זה מסוגל במיוחד לקיבול תפילות ולישועות שונות, ולכן רבים משקיעים בו את מיטב זמנם לתפילות ובקשות. כוח התפילה ביום זה הוא עצום, ורבים מספור מספרים על ישועות שזכו להם בזכות תפילה מעומק הלב אל מול שמונת נרות החנוכה. ויש לכך כמה סיבות:

א. הסיבה שהיום נקרא "זאת חנוכה", הוא מתוך הקריאה שאנו קוראים בתורה בעיצומו של יום זה, בו אנו קוראים את הפסוק: "זאת חנוכה המזבח ביום המשח אותו מאת נשיאי ישראל וגו'" (במדבר, פרק ז', פס' פ"ד).

ב. אמנם, על פי המקובל יום הכיפורים ושמיני עצרת הם סוף האפשרות לתשובה, אך מקובל מפי הבעל שם טוב הקדוש, שדווקא חנוכה הוא הסיום הסופי של הימים המסוגלים של עשיית התשובה. כלומר, הדין הראשון בשנה נכתב בעיצומו של ראש השנה, אז כל אדם נכתב לגורלו. ביום כיפור הוא נחתם, ובהושענא רבה הפתקים נשלחים ולכאורה צפוי להתבצע גזר הדין. אלא, שהקב"ה, באהבתו אלינו, מרחם עלינו ומחכה לנו עד חג החנוכה. מחכה בעצם לכל אותם שלא הספיקו עדיין לעשות תשובה - על מנת לשוב אליו כדי להיחתם לטובה.

גם בספר נטעי גבריאל (נו) מובא בשם גדולי האדמו"רים, ש"מי שלא נחתם דינו לטובה, יכול להיחתם לטובה אפילו בחנוכה".

היום השמיני של חג החנוכה הוא הגדול ביותר בעוצמתו מפני שביהדות, על פי המהר"ל והקבלה, המספר 8 הוא המייצג של העולם שמעל הטבע, וכך גם היוונים - יכלו לשלוט בעם ישראל בחומר - אבל בכל מה שניסו

למנוע מהם ברוח - לא יכלו, ועפ"י ישראל המשיך במסירות נפש לשמור את מצוות התורה. ודווקא כיוון שיום זה נחשב "מעל הטבע" - יש בו היכולת לקרב לכל אחד את הישועה לה הוא זקוק, אפילו מעל הטבע ממש.

השפת אמת כתב על יום זה כי מדובר ב"יום אחרון כולל כל הימים כמו שמיני עצרת, מאסף כל ימי החג, כן בחנוכה. וע"י שהוא היום האחרון קשה עלינו פרידות הימים טובים, לכן משאיר הארה על כל השנה ומתעורר בו נרות המנורה".

ה. יש הטוענים שבכלל, כל השפע שנקצב בתשרי אינו מתחיל "לרדת" אלינו עד מועד זה של "זאת חנוכה".

ו. ה'שפתי צדיק' מצביע על המילה 'זאת חנוכה' וכותב ש"זאת" בתורה פירושו 'מורה באצבע'. ביציאת מצרים אמרו כולם "זה אלי ואנוהו". והצביעו על השכינה, כביכול, בעצמה. כשאומרים "זאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל", מצביעים על ספר התורה ורואים אותה בעיניים. כך גם ב"זאת חנוכה" ישנה רוממות וקדושה כל-כך מיוחדת, עד שאלו שזוכים לכך יכולים להצביע עליה, לממש ולמשש אותה ולהרגיש שהנה, 'זאת חנוכה', זהו